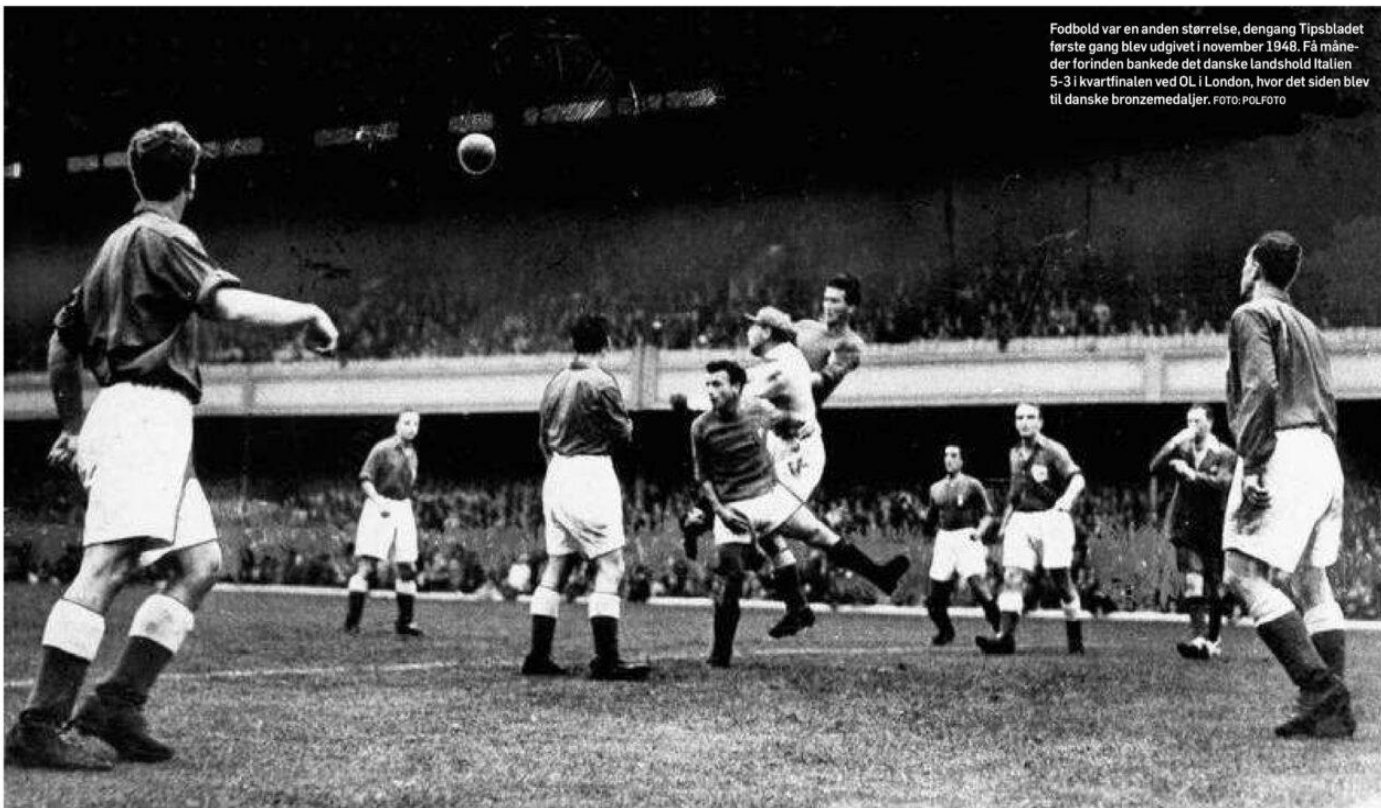

TV-FODBOLD, PER HØYER OG 75 GODE ÅR MED TIPSBLADET

Hvordan blev Tipsbladet egentlig til, og hvad har bladet fyldt i dansk fodboldhistorie? Journalist, forfatter og fodboldhistoriker Michael Kjærboel har set nærmere på dagens fødselar.

Fodbold var en anden størrelse, dengang Tipsbladet første gang blev udgivet i november 1948. Få måneder forinden bankede det danske landshold Italien 5-3 i kvartfinalen ved OL i London, hvor det siden blev til danske bronzemedaljer. FOTO: POLFOTO

MICHAEL KJÆRBOEL

Tipsbladet kom til verden i november 1948. På det tidspunkt var der stadig rationering, vareknaphed og boligmangel i Danmark, og et økonomisk opsving syntes at ligge langt ude i fremtiden. Men besættelsestidens mørke og dens kvælende samfundsrestriktioner var afløst af en bølge af fornyet opportunisme, der medvirkede til at bringe jazz, New Look og svenske spritfærger ind i danskernes hverdag. Og så blev det for første gang i historien muligt at spille om penge på national sporten.

Dansk Tipstjeneste blev, efter mange års tilløb, stiftet i juni 1948 som et aktieselskab. Den politiske blåstempling af tipningen havde været genstand for en lang og sej debat, der strakte sig helt tilbage til midten af 1930'erne, og mange så med skepsis på det nye fænomen. Afgørende for liberaliseringen blev formentlig udsigten til en masse rare millioner til statskassen, for den folkelige interesse var massiv. Der skulle gå et års tid fra Tipstjenestens stiftelse, til den første tipskupon kom for dagen i maj 1949. Det nye aktieselskab (med staten som hovedaktionær) skulle forberede og opfinde det nye koncept fra grunden og med al tænkelig omhu. Midt i

dette spektrum blev Tipsbladet født.

Som med alle geniale opfindelser passede bladet som hånd i handske til tidens behov. Og ophavsmanden havde fingeren på pulsen.

TIPSKONGEN ELWIN

Elwin Martinus Maigaard Hansen blev født i 1915 i Valdemarsgade i Aarhus og voksede op i et arbejderhjem i Viby. Faren var maskinarbejder fra Struer, og barndommen i 1920'erne og 1930'erne var præget af nøjsomhed. Men Elwin var flittig og ambitiøs. Han fik en uddannelse som journalist på Journalisthøjskolen i hjembyen og arbejdede på Jyllands-Posten, hvor han dækkede kriminalstoffet.

Efterhånden fik Elwin Hansen foden indenfor på avisens sportssektion som redaktør. Det var i udpræget grad motorsport, der blev hans hjertebar. Elwin var så dedikeret og engageret, at han i 1940'erne var formand for Danmarks Motor Union, paraplyorganisationen for de forskellige motorsportsgrene under Danmarks Idrætsforbund. Via positionen som formand fik Elwin et kontaktnetværk i de andre nordiske lande, og herved fik han værdifuld indsigt i det svenske Stryktipset. Tipningen i Sverige havde været legaliseret siden 1934, så man var naturligvis meget længere fremme i den udvikling, end man

var i Danmark. Elwin forudså, at tipningen ville blive hvermandseje, og at de ivrige og håbefulde tipper ville have behov for en håndsrekning, en fordel via bredere indsigt og tilgang til konkrete struktureringer af deres spil, nu hvor legaliseringen af spillet endelig nåede Danmark. I 1948 indgik han en aftale om trykning med Svendborg Avis A/S og lancerede Tipsbladet.

I 1973 så Elwin Hansen tilbage på magasinets spæde start: "Den 26. november 1948 så det første nummer af Tips-Bladet dagens lys. Ugebladets indhold omhandlede udelukkende fodboldtipning. Men Tips-Bladet var lige ved at komme på banen 5 år tidligere, og kun den tyske besættelsesmagt forhindrede det. I 1943, da jeg var sportsredaktør på Jyllands-Posten, fik vi på redaktionen en fortrolig meddelelse om, at regeringen overvejede indførelsen af tipning, som man havde haft i Sverige siden 1934, og jeg tog straks kontakt med redaktøren af det svenske tipsblad, 'Vi Tippa', Evert Stolt, for at sikre enneretten for Danmark på de verdensberømte svenske tipssystemer. Men i august 1943 gik regeringen Scavenius af, tyskerne

overtog magten – og der blev ingen tipstjeneste i denne omgang. Endelig i juni 1948 lykkedes det finansminister H.C. Hansen at få et lovforslag om fodboldtipning ophøjet til lov. Det blev planlagt, at den første kupon skulle sendes på markedet i foråret 1949, men for at værne tipperne til nyskabelsen, besluttede jeg at starte Tips-Bladet allerede i november 1948. Og det blev en succes fra starten."

Med andre ord var Elwin på forkant med markedet, og således havde det nye magasin fat i den lange ende fra begyndelsen. Dertil kom, at det faktisk lykkedes at erhverve rettighederne til de omtalte svenske tipssystemer, hvilket gav Elwin Hansen en ikke ubetydelig kapital.

Elwin gjorde ved samme lejlighed status: "Ingen er vel i tvivl om, hvad det populære spil med læderkuglen har betydet, og stadig betyder for tipningen. Det danner hele grundlaget. Bortset fra en periode i midten af 50'erne, hvor ni cricketkampe fandt vej til tipskuponerne, har tipningen udelukkende været baseret på fodboldkampe. Hvad tipningen til gengæld har ka-

Der skulle gå et års tid fra Tipstjenestens stiftelse, til den første tipskupon kom for dagen i maj 1949

Danmarks Radio-legenden Gunnar "Nu" Hansen var en del af programindslaget "3 gange Hansen" sammen med Karl Aage Hansen og Elwin Hansen. FOTO: HOLGER DAMGAARD

stet af sig af i form af "goder" til fodboldspillet, er straks sværere at udmåle direkte. Men man kan med nogenlunde sikkerhed sige, på hvilke områder goderne er faldet – nemlig på PR- og tilskuerområdet. Dertil kommer naturligvis den økonomiske gevinst, man får fra tipsmidlerne, men det er en historie for sig selv. Udgangspunktet for vort stof om fodbold er i første række

tipskuponens kampe, men vi tager dog også jævnlige emner om fra andre dele af den store fodboldverden. Vi kommenterer og orienterer om større begivenheder og trækker frem, hvad der er sket i den forløbne uge."

Prioriteringen var altså klar og tydelig i Elwin Hansens optik: Tipsbladet skulle primært servicere tipperne, kun sekundært skulle bladet fungere som artikel- og nyhedsmedie.

Tipsbladet blev fra starten en kolossal succes. Salgstallene placerede bladet som Nordens største inden for sin genre – og et af Europas største. I begyndelsen havde redaktionen base i Hellerup, men i 1964 købte Elwin Hansen en stor gård i Svendborg og indrettede en del af den til privatbolig, mens en anden længe blev Tipsbladets redaktion. Gården blev herefter omdøbt til Tipsgården.

Den næste milepæl var tæt forbundet med tv-dækningen af engelsk fodbold i Danmark.

TIPSFODBOLD

Fullstændig som det havde været tilfældet med etableringen af Tipstjenesten i 1948, var direkte transmissioner fra fodboldkampe i tv stærkt omdiskuteret i årevis. Idrætsforbundene modsatte sig med næb og kløer af frygt for, at fjernsynstrans-

missionerne ville ødelægge folks lyst og incitament til at overvære idrætsbegivenheder live. Den direkte tipsfodbold fra England udgjorde uægtelig et kvantespring. Tipsbladet støttede i sagens natur tiltaget helhjertet og med en målrettet kampagne. Således kan man med en vis ret påstå, at bladet her påtog sig en meningsdannende funktion, og på den måde dannede skole for eftertiden.

Tonen i Tipsbladet var indigneret og insisterende:

"Man må bare punge ud med licensen og så ellers nøjes med de ... udsendelser (tillægsordet strøget af censuren), som det 'kulturelle' programudvalg forsøger at overbevise os om er de bedste. Hvad seer-ne forlanger, er uden betydning. Det danske fjernsyn er som en diktaturstat bygget efter demokratiske principper."

Tipstjenestens interesser blev formentlig udsålgsgivende i sidste ende. Man regnede med tv-dækningen af engelsk fodbold i Danmark. Den næste milepæl var tæt forbundet med tv-dækningen af engelsk fodbold i Danmark.

ve undfanget. Til glæde for de sportshungrende sofaeere og entusiastiske tipper, og naturligvis også for Nordens største tipsavis.

I vintermånederne, hvor der var tipsfodbold (og fra 1978 programmet Sportslørdag) i fjernsynet, stillede Tipsbladet skarpt på engelsk fodbold med forøget fokus på kampreferater og baggrundartikler. Og minsandten om ikke ejeren, iværksætteren og chefredaktøren fik en fremtrædende rolle i selve tv-dækningen.

Danmarks Radios sportsredaktion lancerede et programindsat under titlen "3 gange Hansen". De medvirkende var tv-sportens grand old man, Gunnar Nu Hansen, kuponudvalgets repræsentant, Karl Aage Hansen (der selv havde en fortid i engelsk fodbold) samt tipningens konge, Elwin Hansen, der formidlede vurderinger af overraskelser på kuponen og gæt på, hvor store tipspræmierne ville blive. En potentielt fantastisk eksponering af og reklame for Tipsbladet, og i bund og grund ret så kontroversielt i forhold til tv-monopolets ellers ekstremt restriktive regelsæt for kommercialisering af mediet.

Prognoser stillet på baggrund af opgørelser af tippernes gætteligheder var ikke mulige. Elwin Hansen var således på en vanskelig opgave og kom da også for skade at levere en række totale fejlskud. Det ærgrede for-

ståeligt nok seerne – især dem, der vandt en præmie, hvis størrelse ikke stod mål med den gode redaktør Hansens optimistiske forudsigelser. Programmet modtog bred kritik. I 1971 skrev Langelands Folkeblad:

"Der er ingen tvivl om, at tipningen i vintermånederne stimuleres kraftigt af de glimrende tv-transmissioner af en af lørdagens tipkampe. Men det er lige så sikkert, at denne udmærkede idé tabes totalt på gulvet, hvis ikke tv-sportsredaktør Gunnar Hansen allerede nu indser, at det er et par mindre gode indslag i programmets '3xHansen', han har fundet frem til. Først tipsredaktøren Elwin Hansen, som i lørdags for tredje gang i træk irriterede tipsvinderne ved at ramme fuldstændig ved siden af i sin bedømmelse af præmiestørrelserne. Alle hans undskyldninger om, at det var første gang en kupon med en sådan tegnfordeling gav så små præmier osv. osv., er seerne fuldstændig ligegyldigt. Dette indslag er en oplagt kikser."

Elwins tv-optrædener blev således ikke nogen entydig succes. Men Tipsbladet, såvel som Tipstjenesten, havde kronede dage. I 1950 gav tipskuponerne et afkast på 57 millioner kroner til statskassen, selv om man lettere formyderisk havde lagt et loft på 48 kroner som maksimalt indskud per tipper. I 1956 blev præmieloftet forhøjet fra 50.000 til 100.000 kroner som led i en gradvis liberalisering, og midt i 70'erne skrev Tipsbladet ofte, at: "Nu vender man snart den første tipsmillioner". Ønsket gik i opfyldelse i 1978. Tusindvis af aspirerende millionærer abonnerede på Tipsbladet for at få struktureret systemtipset.

Det var nærmest uundgåeligt, at Tipsbladet måtte få skarp konkurrence. I 1977 forsøgte den tidligere landholdsspiller og eksprofessionelle Flemming Nielsen sig med udgivelsen Super Sport, der dog ikke fik nogen lang levetid, men året efter lan-

cerede Frits Ahlstrøm magasinet alt om Sport, der foruden masser af populært stof og farverige billedreportager direkte udfordrede Tipsbladets domæne med tipssystemer og DM i tipning. Samtidig befandt Tipsbladet sig i en brydningstid.

Elwin Hansen solgte sit livsværk til Berlingske i 1974, og bladet flyttede basen til Helsingør. Elwin fortsatte som chefredaktør, men gik bort i 1978. Tipsbladet havde mistet sin opfinder og ophavsmand, men ikke sin nerve. Carsten Andreasen tog over som redaktør og rykkede Tipsbladet i en ny retning. Ansøret af konkurrencen fra det mere kulørte alt om Sport blev Tipsbladet nu markedsført som "Fodboldmagasinet Tipsbladet", efter at man tidligere havde taget tillob i form af en mindre ansigtsløftning, en udvidelse af sidetallet og benævnelsen "Det nye Tipsblad". Udgivelsesdagen ændredes fra fredag til torsdag, og for blot fire kroner kunne læserne glæde sig over artikler af kompetente journalister som eksperten i engelsk fodbold, Colin McQuillan, Svend Hermansen, Jørn Kirk, Jørgen Sørensen, Ebbe Trajbjerg, Erland Vendelboe og ikke mindst ildsjælen Carsten Andreasen.

I 1977 profiterede fodboldmagasinet af, at man gik fri af en omfattende mediestræk, og der blev sat oplagsrekord med flere end 82.000 solgte eksemplarer – og de forrygende salgstal bed sig fast. Tipsbladet var både inde i en dynamisk udvikling og midt i en veritabel guldalder. Endnu en gang havde man formået at være strategisk på forkant med udviklingen, og under Andreasens ledelse fandt bladet en skarpt defineret kurs.

I foråret 1978 udgav man et gratis jubilæumsnummer, hvoraf det ifølge Tipsbladet-ekspert og -samler Steen Larsen tydeligt fremgik, at man var parat til at matche enhver konkurrent med dybdybgående analytiske artikler om fodbold. Vægtningen af

indholdet bevægede sig væk fra tipsstoffet. Med Steen Larsens ord:

"Det var en udvikling, der blev påbegyndt omkring 1976, og som gradvist, især efter Carsten Andreasens tiltræden, blev til den form, vi kender i dag med fokus på dansk og international fodbold."

Ikke længe efter kunne den nye chefredaktør præsentere en skribet af en hidtil uset kaliber inden for sportsjournalistikken i Danmark, navnkundige Per Høyer Hansen.

PHH OG GYLDNE TIDER

Per Høyer Hansen havde sin journalistiske baggrund på Ritzau og Information og havde faktisk skrevet nogle artikler for alt om Sport, inden han i 1978 blev ansat på Tipsbladet.

Det blev markeret med følgende introduktion: "Det er med stor glæde, at vi i dag kan fortælle vore læsere, at vi har udvidet redaktionsstaben på Fodboldmagasinet *Tipsbladet*. Fra og med 1. september er Informations sportsredaktør Per Høyer Hansen fast ansat på *Tipsbladet*. Per Høyer Hansen får international fodbold som sit ansvarsområde – et emne han gennem flere år har været fortrolig med. Ingen anden dansk journalist ved så meget om fodbold i udlandet som Per Høyer Hansen."

Munden blev ikke taget for fuld. Høyers unikke skrivestil var i en klasse for sig.

Forholdet mellem Høyer og chefredaktør Carsten Andreasen kan nok bedst beskrives som en synergi. Andreasen indså hurtigt, at når Høyer fik frie tøjler, leverede han en sublim kvalitet. Høyers kritiske pen dækkede såvel landsholdet som en lang række udenlandske og ganske eksotiske ligagæ, hvilket gav læserne en unik indsigt i forskellige fodboldkulturer. Til gengæld fik Høyer mulighed for at planlægge temmelig autonomt, og man så ham kun på redaktionen i Helsingør (efter 1982 i Ålgårde) i

Jan Melby fik sammen med Jesper Olsen sin egen klumme i Tipsbladet kaldet 'Det røde hjørne'. FOTO: THOMAS BOB

ganske sjældne tilfælde. Niels Idskov, der var ansat på Tipsbladet i hele 26 år (1985-2011), husker endnu tydeligt en fredag eftermiddag, hvor redaktionen bad Høyer om at "melde ind" da man havde brug for nogle journalistiske vinkler på en vigtig historie. Anmodningen blev høfligt afslået med henvisning til, at "fredag er min læsedag". Det afstedkom en del moro på bladet.

Den oprindeligt juristuddannede Per Høyer arbejdede på Tipsbladet frem til 2001 og udgav sideløbende en perlerække af velskrevne fodboldbøger. Han modtog flere priser for sit aftryk på sportsjournalistikken og var i høj grad medvirkende til, at Tipsbladet manifesterede sig som det danske fodboldmagasin med de substansielle kritiske vinkler og en seriøs analytisk tilgang til stoffet.

Martin Kloster, journalist på Fyens Stiftstidende, er netop nu i gang med research til en bog om Per Høyer Hansen, og han uddyber det fremragende samarbejde mellem duoen Hansen-Andreasen:

"PHH betød meget for Tipsbladet, ligesom Andreasen må siges at have været den perfekte mand på det perfekte tidspunkt. Pengene strømmede ind i takt med landsholdets succes. Tipsbladet blev nemlig rejsearrangør til landskampene. Samtidig med den øgede interesse for landsholdet kom Høyer og slog sit navn fast."

For ikke at belaste bladets rejsebudget for voldsomt boede Høyer ofte yderst sparsomt på sine mange lange rejser. Martin Kloster forklarer:

"Ofte boede Høyer på billige og snuskede hoteller rundt omkring. Men i 1990 indlogerede han og Andreasen sig, i forbindelse med FA Cup-finalen og landskampen mod England, på et fint hotel i London. Selveste FIFA-præsident Havelange var der også og skridtede på et tidspunkt forbi danskerne. Så knækkede Høyer af grin: 'Jeg er sgu' ikke sikker på, at han kan huske mig, men i det job er det nok bedre at nikke en gang for meget end en gang for lidt,' sagde Høyer til Andreasen. Høyer havde interviewet Havelange nogle år forinden."

Om end ikke altid på tilsvarerende bonede gulve havde Tipsbladet fremgang på mange parametre. Og selvopfattelsen fulgte fremgangen. Ifølge Niels Idskov gik uegla-

Per Høyer Hansen var en institution i sig selv i sin tid på Tipsbladet, der løb helt fra 1978 til 2001. Han vidste mere end nogen anden dansk journalist om international fodbold, og han var med til at give mediet den kritiske kant, det siden blev kendt for. FOTO: SINE FICH/SCANPIX/NORFOTO

det blandt de ansatte under benævnelsen "fodboldens udgave af Weekendavisen".

"Det var en fantastisk tid. Vi nærtede helt ud i det blå, i krydsfeltet mellem debatter om fodboldens kvalitet i forskellige lande, være først med det sidste fra udlandet, flittigt korrespondance med fremmede blade og tematiske fremstillinger som fx det første Tour de France-magasin herhjemme," fortæller Idskov.

Carsten Andreasen beskrev i et interview i Ekstra Bladet udviklingen således:

"Slutningen af 1970'erne var Tipsbladets gyldne år. Bladet var en god forretning, og det smittede af på medarbejderne. Vi var en guldpudd. De gode år tjente vi 25 procent af omsætningen. Vi fik så frie tøjler, at det trodes enhver beskrivelse. Og ejerskab, Berlingske, var tilfredse. Jeg mødte med officinets direktion en gang om året, normalt ved juletid. Det eneste, de sagde, var: 'Det går jo godt. Vi ses næste år.' Vi tjente ukristeligt mange penge."

Ligesom det var tilfældet med Per Høyer Hansen, nød medarbejderstaben generelt godt af Andreasens ledelsessstil med frihed under ansvar. De blev belønnet med gode indtjening og fryns. Karl Aage Dalgaard, der var ansat på Tipsbladet i 12 år, husker:

"Vi var som en lille familie. Det sociale var i højsædet, og en-to gange om året var hele "banden" eller "bulen", som Andrea-

sen kærligt kaldte redaktionen, på forlængede weekendophold med koner og kæresten i diverse europæiske storbyer: Rom, Berlin, Madrid, München, London og mange flere. Det væsentlige udbytte af turene var, at vi vendte hjem i højt humør og med fornyet arbejdslust. Tiden på Tipsbladet var de bedste arbejdsår i mit liv."

Populære udlandsprofessionelle som Morten Olsen og Preben Elkjær skrev i Tipsbladet, og siden fik Jesper Olsen og Jan Mølby en fast klumme kaldet Det røde hjørne. Man fik tilknyttet interessante gæstekribenter, fx selveste Hanne-Vibeke Holst. Andreasen og blandt andre Niels Jørgen Larsen bandt hele herligheden sammen. De løsslupne kreative rammer gjorde deres til, at redaktionen formelig boblede af initiativer. Mest folkekære blev måske Svend Hermansens fiktive klummeskribent Tavsé Tipper Thomsen.

Thomsen rapporterede fra sit kolonihavehus på Amager om stort og småt i fodboldens verden. Han blev en slags afløser til sektionen "3. Halvleg" eller "Slap a", som blev varetaget af Willy Breinholt.

Carsten Andreasen fortalte i 2012 til Ekstra Bladet, at Thomsens univers med tiden næsten blev for omfattende:

"Klommen var afslindig populær. Men med årene opfandt vi efterhånden så mange bipersoner, at en sød pige på kontoret

til sidst måtte lave et stamtræ, så vi kunne holde styr på persongalleriet."

TIPSBLADETS TRE FASER

Den tyske filosof Oswald Spengler har udviklet en tese, der går ud på, at enhver civilisation eller ethvert kulturfænomen gennemlever tre faser: en start og opblomstring, en kulmination og en nedgangsperiode. Med de retrospektive helikopterbriller kan man inddele Tipsbladets historie i tre epoker: "Elwins æra", "De gyldne tider" samt den nyere "Post-internet periode".

Efter Carsten Andreasens tid som chefredaktør (stoppede i 2005) og ejer i flere omgange, har bladet haft skiftende profiler i chefstolen: Anders Bay, Niels Frydenlund, Thomas Færch Kvist og Troels Bager Thøgersen.

I 2012 indgik Tipsbladet, efter flere år med faldende oplagstal, en samarbejdsaftale med Ekstra Bladet om tryk og løssalg. Siden er Tipsbladet udkommet sammen med Ekstra Bladets fredagsudgave. I 2023 solgte daværende ejer, Henrik Stegger Nielsen Tipsbladet til mediegruppen Better Collective. Ejerskiftet blev af mange tolket som et skridt hen imod en 100 procent digitalisering af mediet.

Nuværende chefredaktør Troels Bager Thøgersen har været den øverste ansvarli-

ge for Tipsbladets trykte udgave siden 2012. Troels har skullet navigere i et tæt samarbejde med Ekstra Bladet og magasinets digitale udgave, der tegnes af Allan Olsen.

Bager Thøgersen repræsenterer den samlede danske sportspresse i den årlige afstemning om Ballon d'Or, en ære, der reflekterer Tipsbladets status som Danmarks førende nyhedsmedie inden for fodboldverdenen. Chefredaktøren har i de senere år givet udtryk for en række stærke og kontroversielle holdninger i forhold til FIFA, UEFA og fodboldens globale magtstrukturer, herunder placeringen af VM i fodbold i Qatar i 2022 og – formentlig – Saudi-Arabien i 2034 og det danske landsholds deltagelse i disse slutrunder.

Femoghalvfjerds år er gået, siden Elwin Hansen startede Tipsbladet. Er magasinet stadig på forkant med udviklingen? Er fingeren stadig på pulsen? Hvordan tegner fremtiden sig? Vil der fortsat være efterspørgsel efter dybde og kvalitet, og kan bladet fortsætte som eksponent for den substansielle og kritiske journalistik i en tid, hvor nyhedsstrømmen er præget af tempo og overfladiskhed, mens clickbaits og transferrygter synes at appellere til flertallet af læserne/brugere? Jeg håber, at det lykkes at modbevise Oswald Spenglers dystre teori om den tredje fases deroute.

29. november 1969 blændede Danmarks Radio for første gang op for engelsk tipfodbold. Her en kamp fra samme år i den bedste engelske række, hvor Liverpools Ian Callaghan udfordrer Tottenhams Phil Beale på White Heart Lane i London. FOTO: GETTY IMAGES